

FAMULU.

BUDA-PESTA
6 Iuliu st. v.
18 Iuliu st. n.

Va esf' joi'a si duminec'a.
Redactiunea: strad'a arbo-
relui verde nr. 12.

Nr. 50.

ANULU XIV.
1878.

Pretinlu pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$ de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Merulu fatalu.

— Novela istorica. —

(Urmare si fine.)

— Grația, împereate! Grația! Esiléza-me, său ucide-me pe mine, eu sūm caus'a, nu Paulinu! Paulinu e nevinovat!

Rugarea încă si mai tare irită pe împaratul. Elu vedea în cuvintele ei numai amorulu furbinte pentru Paulinu!

Órba jalusia!

— Ceri grația? Vrei să mori în locul tradatorului? Lictore, fa-ti datorfa! — strigă împaratul, si capulu lui Paulinu cadiu.

Împărat's a scosé unu tîpetu sfasătoru, apoi le-sină, si abia audî aceste cuvinte ale împaratului:

— Era tu te du în esiliu!

Si elu disparu.

La tîpetul împăratului alergă spariosu Pedro, care o ajută să se scole:

— Ajuta-mi Pedro! — dîse ea începutu, dupa ce își mai veni în ori, — să mergeam de aici! Îndată vom pleca, ne vom duce la Jerusalimu, acolo nimene nu ne va mai conturbă!

Pedro facu toté dupa cum i dîse domn'a lui. Era ea alergă la Pulcheria asiă cum era desplatita, cu vestimentele rupte.

— Pentru Dumnedie ce s'a întemplat? — esclamă Pulcheria însprăimîntata.

— Sūm nevinovata, o! Pulcheria! dar nu mai potu remână aci, me ducu pentru totu-de-una, — se aruncă Atenais în genunchi naintea Pulcheriei si începù a plângere cu amaru.

— Dar ce e? Ce s'a întemplat?

Atenais povestì pe scurtu tota întemplarea cu Paulinu, apoi adause:

— Uniculu pecatu alu meu este, că n'am spusu îndata adeverulu.

— Scóla-te si siedi lângă mine. Dóra vom puté complaná tréb'a, — dîse Pulcheria liniscindu-o si ajutându-i să se scole.

— Nici decât! Nimica nu me mai retiène aci. Seraca am venit, seraca me ducu. Teodosiu nu me va mai vedé. Numai un'a rogare amu catra tine: să-i arati scrisorile aceste, — si predându panegiric'a scrisa de ea, esî.

La pórta așteptá Pedro gata. Ea, învalindu-se în o mantela largă si cu unu velu trasu pe capu, esî necunoscuta din Constantinopolu, si nu se opri pâna la Jerusalimu, unde în Hospiitu Elenei, amplificatu de dêns'a, îsi petrecu restulu vietii, cum dice Cantu

Cesaru: „cultivându sciintia si evlavi'a, si nencetatu întarindu inocintia sa în afacerea cu Paulinu.”²⁰⁾

Éra Teodosiu?

Cu puçine minute dupa departarea împăratesei, elu întră la Pulcheria. Acést'a remasese în consternatiunea cea mai amara, când s'a dusu Atenais. Ca legata de padimentu, statea ea în mijlocul Tablinului, cu panegiric'a în mâna, fără a pute dicé unu cuvîntu, fără a pute decide ceva.

Asiă o gasi Teodosiu.

Ea tresarì de spaima, vediendu-lu. Perulu sperlitu, faç'a lui palidu véneta, ochii lui mari cu semnele desperatiunii: tote spuneau Pulcheriei, ce ruina crâncena este ânim'a lui Teodosiu!

— Teodosiu! — esclamă ea, si mai multu nu putu grăi.

— Tradatori! Necreditiosi! Ah, cine ar fi credut de Atenais! Nefericitulu de mine! — se vaerà Teodosiu fără a privi la Pulcheria.

— Sciu toté, scumpulu meu! — începù Pulcheria fortându-si linisce, — Paulinu tradatoriulu si-a luat drept'a resplatiere; Atenais tradatórea e esilata. Deci nu mai ai causa de superare!

— Îti mătăjescu penfru acesta măngaiere.

— Si Teodosiu, împaratul, placutulu, onestulu, temetoriulu de Ddieu, a facutu aceste? — adause Pulcheria, si tonulu ei deveni satiricu.

Elu cadiu pe unu scaunu de lângă mésa, si ascundiendu-si faç'a în palmi, remușcarea îlu cuprinse érasi. Din cuvintele Pulcheriei vedea, că dêns'a nu aproba fapt'a lui.

— N'ai sciutu tu unde sūm eu? — îlu întrebă ea.

Teodosiu stetea mutu.

— N'ai pututu veni la mine cu acelu meru fatalu? Sè-mi ceri svatulu? Sè judecàmu cu sângerece?

Teodosiu totu tacea.

— Fostu-ai convinsu de culpabilitatea lor?

— Cum sè nu? Ea îmi spuse, că a mâncau merulu, pe când îlu daduse lui Paulinu.

— Sciu-ai, că pentru ce l'a datu lui Paulinu?

— De buna séma pentru că îlu iubesce.

— Te însieli grozavu. Ea i l'a datu din stima si recunoscintia, nu din amoru.

— Cu ce poti probá acést'a?

— Privesce aici probele! — dîse Pulcheria sigura de triumfulu ei si i puse în vedere panegiric'a scrisa cu elegantia de Atenais.

Teodosiu privi, ceti, frundiarì. Faç'a lui jocă

²⁰⁾ Scriptele ei au perit. Herders Conversations-Lexicon. Numele Athenais.

tote colorile. Sprincenele i se contrageau. În urma, albu că pariete, ierăsi cadiu pe scaun, și începă a plângă.

— Săm nimicitu cu totulu, — suspină elu.

Cu ce dulcetia a ânimei a scrisu ea, ce farmecu a datu ideilor sale înalte, să produca o bucuria neșpusa barbatului seu! Paulinu i-a fost numai secretariu și revisor. Si elu cum i-a multiamit!

Aceste cugete ilu mustrau. Si de acăsta rana nu se mai putu vindecă.

Ești iute dela Pulcheria, se aruncă pe calu, și plecă, nici elu nu sciea în catro?

Calari mai tóta dîu'a printre gradinele cetății. Nimicu nu-lu interesă. Nu multiamă salutările, căci nu vedea pe nime!

Totii se uitau unii la altii, toti își dadeau din umere la purtarea împaratului.

Desperatiunea lui a ajunsu la culme. S'a trezită calare în Hippodromu. Acăstă si Cisternă din apropiare, i revocara în memoria dilele trecute din vieti a societă sale. Își opri calulu. O durere nespusa, ilu tormentă!

Dupa acea cu o furia începă erasi a mână calulu în cercu, pâna ce acela se umplu de spume. Bietulu împaratu voia să fuga de muștrare conștiinței sale.

Apoi erasi se schimbă acăstă emotiune. Si își lasă calulu în pasi.

Si cum mergea calulu încetu, împaratulu cu ochii

închisi, cu capulu plecatu spre peptu, cu frânele picate din mâna, medită adêncu.

Figură Atenaidei i se prezintă. O vedea că pe regină grăcielor, că pe corona sesului ei. Apoi o vedeas desplatita, esilita, cum se duce, cine scie pe cale? pe ce timp? cu ce suferintă? Ea, inocintă, ea bună, ea care i-a scrisu lui panegirica!

— Vreau să ajungu! Dupa ea! — strigă elu de odata si dete pinteni calului.

Calulu sări ninchezându si dete fugă.

Împaratulu își perdă echilibriul, cadiu asvârliu cu capulu de statu'a lui Teodosiu celu mare, si murì!²¹⁾

Si Pulcheria?

Eră în capelă ei rogându-se când i s'a adusu scirea mortii lui Teodosiu. Numai a se rugă, a se prosterne naintea altariului, mai putea ea în acestu moment!

Traditiunea familiară i se ivă în memoria că o preasta.

— Oh Domne Domne meu! Mână ta drépta cade greu asupra noastră! — esclamă ea.

Apoi coechiamă senatulu, si predându guvernulu si tronulu în mânila lui Marcianu, se retrase în monastirea sa, si peste puținu timpu se mută la cele eterne. Si cu ea familiă lui Teodosiu celu mare s'a stinsu.

Georgiu Traila.

²¹⁾ În 28 iuliu 450. Cantu Caesar. Ib.

S A E C N Y

Conversare cu cetitorile.

— Deputatulu-agentu. —

Dilele trecute mergându lângă o parfumeria, vedîui esindu de acolo unu amicu alu meu. Acăstă me suprinse, căci îl credeam unu omu multu mai seriosu, decât să-i si plesnăsa prin minte a intră în asemene neguiașorii.

— Ce cauti tu aice? — îl întrebai.

— Cumperai câteva sticle de parfum, — și — că să me convingă — mi le si aretă.

— Tie? — întrebai cu mirare.

— Ah! ce cugeti.

— Asiă dara cui?

— Cui? Tu uiti, frate, că eu am fost si vreau să fiu deputatu. Aceste sticle se ducu în cerculu meu electoralu, unde le-a cerutu barbatulu unei neveste...

— Frumos?

— Credu dien! Dens'a e cea mai escelenta — cortesia a mea. Vedi dara, că trebuie să facu si ceea ce în tóta vieti a mea n'am facutu, adeca să cumperu — parfumerii.

*

— Si capeti mai multe comisiiuni de aceste?

— Cu redicat'a, frate. Înse cele de soiulu acăstă le împlinescă usioru; facându vr'o preumbilare, întru în cutare prevală, ordonezu ceea ce se poftesce,

si lucrulu e gata. Dar sunt alte comisiiuni multu mai grele si mai neplacute!

— Si altele?

— Si dñe. Pâna când n'am fost deputatu, nimene nu-mi scriea, ma si déca me adressam cuiva — nu-mi respunde; dupa ce înse fui alesu, de-o data m'am pomenit cu o plăia de epistole, si în tóta cu niste comisiiuni.

— Dar pe ce temeu?

— Unulu îmi scrie, că a votat pentru mine; altulu îmi promite, că — de si de astă-data fu silitu a votă în contra mea — la vizitorea alegere va fi certesulu meu. Si apoi pe aceste temeiuri, fă-care îmi cere serviciulu în causele sale. Déca li refusu, toti devinu dușmanii mei, agităza în contra mea, îmi perdu poporalitatea si îmi periclitezu mandatulu. Vedi dara, că ori vrea ori ba, trebuie să me facu...

— Agentu.

— Asiă-i. Când mi se presintă mandatulu, cugetam că voi fi deputatu, si ieta devinii deputatul-agentu.

*

Si după o mica pauză amiculu meu continua:

— Abia este dî lasata de Dumnedieu, că să nu primescă ună dăouă séu si mai multe epistole cu comisiiuni. Unulu me róga să me ducu în Buda si să grabescu cutare causa a lui; altulu îmi scrie să-i mijlocescă unde-va vr'o diregatoriu, căci elu totu-deuna a fost moderat, (cu tóta aceste la alegerea din urma a agitatut că ultraistu); alu treile îmi descrie starea lui miserabilă, si poftesce că să-i scotu dela

ore-care banca vr'unu împrumutu; alu patrule cere concursulu meu că sè i se ierte arênd'a erariala; alu cincile are processu la cutare foru judecatorescu de aice; alu sieseles, săptele, si asă mai departe, toti îmi dau ceva comisiiune.

— Si tóte le indeplinesci?

— Tóte.

— Dar când?

— Pâna la miédiadi stau la camera, apoi prân-diescu, dupa miédiadi cauti de comisiiuni. Va sè dica, pâna la prândiu deputatu, dupa prândiu agentu. Ce sè facu? Cauta sè fiu agentu, de cumva voiescu sè remânu — si deputatu.

*

— Câte odata înse — continuă amiculu meu — o patiescu curiosu cu comisiiunile mele.

— Cum asiá?

— Iéta vr'o dóue casuri. Nu de multu primí o scrisóre în care mi se impartesî, că judele cercualu re-gescu din cutare oraselu a comisu niste ilegalităti, deci sè-lu acusu la ministrulu de justiția. Totu în acea dî capetai o epistola si dela judele amintitu, în care dênsulu — plângêndu-se de mistificările facute în contra lui — cerù spriginulu meu la ministeriulu competinte. E bine, ce sè facu? Déca voi ajutá pe unulu, voi superá pe celalaltu. Dar nu-i iertatu sè superu nici pe unulu, căci amêndoai îmi sunt alegatori.

*

Si, fără sè aștepte respunsulu meu, amiculu meu continuă:

— Iéta si alu doile casu. X. are unu processu în contia lui Y., apelatu la tribunalulu supremu. X. îmi seré sè me ducu la judecatorii si sè-i informezu. Nu-i lucru placutu, dar nu-lu potu refusá, i promitu. — A dóu'a dî Y. me surprinde cu o epistola totu în acésta causa si me róga sè întrevinu în favorulu lui, în contra lui X. — Brr! ce sè facu? Celuia i-am promisu, acestuia nu-i potu refusá. Amêndoai sunt alegatori!

— Grea situatiune!

— Si totusi am gasit uuu espedientu.

— Ce?

— M'oiu duce jos si i voiú împacá.

— Vedi că ești diplomatu.

*

— Ti-am spusu ce facu dîu'a, sè-ti spunu ce facu sér'a? Scríu . . .

— Raporturi dietale?

— Ba. Epistole acelora cari s'au adressatu ca tra mine cu causele lor. De multe ori lucru pâna nóptea târdîu. Deminéti'a apoi le punu pe poșta. Tóte recomandate, că nu cumva cine-va sè-mi póta negá, că nu i-am respunsu, — căci multi aru fi capabili si de ast'a. Astfel apoi am déjà o multîme de re-cepisse.

— Seii ce sè faci cu ele?

— Ce?

— Acusi când vei merge sè faci alegatorilor tei dare de séma, sè le duci tóte cu tine si — aretându-le — sè díci: „Iéta, fratîlor alegatori, ce am lucratu eu pentru voi!“

Ioáifu Vulcanu

~~~

Literatura si arti.

Cântecul Gintei Latine aparutu în „Vasár-napi Ujság“ tradusu de Iosifu Vulcanu, a fost reproducus de acolo si de alte dñuare unguresci din provincia.

Oper'a italiana din Bucuresci în anulu vîitoru va fi condusa de cunoscutulu comerciantu de musicalie din Bucuresci, dlu Gebauer, carele a primitu prin contractu acésta întreprindere. Dlu Gebauer publica o cerculara, prin care promite, că va esclude cu deseverîre mediocrităatile si va presintá numai artisti de meritu, si chiar celebrităti europene.

Carti noué: Brosur'a a nou'a din Istori'a resbelului din Orient, tiparita la Bucuresci sub îngrirea dui D. Laurianu. — Prescurtare din Istori'a Românilor, pentru școalele primare, de N. Scurtescu, Bucuresci. — „Despre distribuirea avutîelor“, tesa sustînuta de dlu D. Lazarescu în școl'a libera de sci-entie politice din Bucuresci. — „Vederi asupra României“, prim'a fascioá : „Renascerea“, de Gr. Malinescu. — „Jidovii la congressulu din Berlin“ séu „Pretensiunile lor de a dobândi drepturi egale cu Români“, de C. N. Atiacu. — „Despre geniulu producotoru si geniulu destructoru“, de E. Cretulescu, conferintia tînuta la Ateneu.

Biserica si scola.

Sinodulu bisericescu alu României, convocat de la 24 maiu st. v., a încheiatu sessiunea sa ordinaria la 24 junie st. v.

Esamenele în institutulu „Andreianu“ din Sibiu au reesîtu bine. Tinerii au datu respunsuri satisfacatorie; ér dnii professori potu fi îndestuliti cu resultatele ostenelelor lor. La ultimulu esamenu, adeca la celu din cântu, tînuto la 10 l. c. participă si Esc. Sa mitropolitul Mironu Romanu, carele a esaminatu cu vîu interesu pe tinerii teologi si pedagogi din studiile învîtăiate, si s'a pututu bucurá de sporilu dovedit. Acestu esamenu s'a începutu la 9 ôre diminéti'a si a durat pâna la $\frac{1}{2}$ 1 óra totu sub presidiulu Esc. Sale. În 13 l. c. s'a încheiatu anulu școlasticu, când bravulu professoru Dr. Ilarion Pușcariu si-a luatu adio dela tinerime prin o cuvîntare frumósa si alésa.

Impartîrea premiilor la învîtăcei școalelor publice secundare si primare din capital'a României s'a facutu în diu'a de St. Petru, în localulu senatului din palatulu universitatii. Domnitorulu a asistat uînsusi la acésta serbare, la care participă si unu publicu numerosu mai alesu de dame. Antâi se cântă imnulu „Cântecul Latinitătii“, apoi vice-presiedintele consiliului permanentu de instructiune, dlu Aron Florianu, rostî unu discursu, — la care Domnitorulu respunse prin nîste cuvînte, cari produsera sensațîune mare. Apoi începù împartîrea premielor, Domnitorulu asiediâ uînsusi cununile pe fruntea învingatorilor.

Premiarea fetelor. La 30 junie st. v. s'a împartîtu la Bucuresci premiele la învîtăcelele școalelor secundare si primare. Domnitorulu a asistat si la acésta ceremonia, dn'a Zacharescu — directoára școlei de fete profesionale — a cetit uuu discursu, la care Domnitorulu respunse prin nîste termini forte caldu-roși. Apoi împartî uînsusi premile.

Conservatoriulu de musica si declamatiune din Bucuresci tînù esamenulu cu scolarii sei la 20

junie st. v., asistându unu publicu numerosu. Esam-nulu a multămitu pe toti, și la fine reprezentantele guvernului a împartit mai multe premie intre școlari și școlaritie.

Concursuri de professori. La gimnasiulu gr. c. român din Naseudu a devenit vacanta catedră de professoru și catechetu gr. or., lăf'a e 900 fl. — La gimnasiulu gr. or. român din Bradu se poftesce unu professoru, lăf'a e 600 fl.

Ce e nou?

Seiri personale. Regele va merge în septembra vîitoră la Ischl, dar nu va petrece mai îndelungat acolo. — Regin'a a mersu la Starenberg, unde va remâne mai tóta vîr'a. — Comandantulu militaru alu tierii, br. Edelsheim Gyulay, s'a rentorsu din inspectiunea sa la Buda. — Dlu A. A. Beldiman, dr. în dreptu, fu numită secretară la agenția româna din Berlin, în loculu dlui Ch. A. Balasius, care se rentorce la postulu seu de cancelaru alu agenției din Constantinopole. — „Monitorulu“ României publica sanctio-narea naturalisării de cetățanu român a professorului I. L. Frollo. — Prințipele de Wales are sè sosescă dilele aceste la Paris. — Împaratulu Vilelmu afăndu-se din ce în ce mai bine, medicii nu mai publică buletine despre starea lui. — Parechia împărtescă a Russiei, caletorindu la Jugenheim, va trece în curêndu prin Berlin.

Activitate său passivitate? Sâmbata la 8/20 iulie se va tîné în Sibiu o conferință generală a Românilor investiti cu dreptulu de alegere la diet'a tie-rii, la care sunt invitate tóte cercurile electorale locuite de Români. Învitarea s'a facută în numele clubului membrilor români ai reprezentantiei municipiului Sibiu, de Rds. D. Nicolau Popa că presiedinte și de dlu V. Petri că notaru. — Sârbii tinura deja asemenea conferință, și printr'unu apelu subscrisu de Polit că presiedinte, se recomânda națiunii activitate. — Diuarele slovacești invită pe alegatori a nu luă parte la alegeri.

Congressulu din Berlin s'a încheiatu la 13 l. c. si delegatiile puterilor mari au plecatu catra casa. Asiá dara pacea e încheiată. Înse numai pe hărtia, caci decisiunile congressului nu îndestulesc pe cei interesați. Cestiunca orientului — dice „Românu“ — nu s'a resolvat de locu. Români și Grecii, naționalitățile cele mai vitale și cele mai civilisate de pe peninsul'a balcanica, au fost tocmai cele mai nedrep-tatite. Diplomatia a altoitu cestiunii oriintelui unu nou veninu, o nouă buba, unu nou motivu de con-fusiune.“

Ministrulu Tisza în Dobritinu fu primitu cu mari ovăzuri de partid'a sa. Deputațiuni numerose si banderiu mare esira spre a-lu întimpină. I se facu si o pórta triumfala. În sér'a prima i se arangia si unu conductu cu tortie, dar acest'a se încheia cu derima-rea portii triumfale din partea opositiunii. A dôu'a dî facu dare de séma alegatorilor, si fu proclamatu érasi candidatu.

Regele si regin'a Belgiei în anulu acest'a vor serbă aniversari'a de 25 ani ai cununiei lor. Din incidentulu acest'a orasiele de frunte ale Belgiei au decis sè faca tóte la olalta reginei unu presentu. Aces-

t'a va fi o corona de argintu, decorata cu brillante, care se si face la aurarulu Buls în Brusela.

Unu processu scandalosu a începutu sè se per-tracteze la 3 l. c. în Londra, facêndu o sensațiune cu atâtua mai mare, cu cătu părtele apartinu celor mai înalte familie aristocratice englese. Carl de Aylesford, unu pairu britanicu, cere sè fia despărțită de soç'a sa, pentru motivul că dênsulu însotindu în 1875 pe prințipele de Wales in Indi'a, în lips'a lui, lady Aylesford s'a dusu cu marchisulu de Banford la Pâris, unde au traitu că si când aru fi fost casatoriti. Marquisulu de Banford, (care s'a insuratu de curêndu cu o ficia a ducelui de Abercorn, fostulu vice-rege alu Irlandei), si lady Aylesdorf nu néga, — dar procurorul regescu opinéza, că lordulu Aylesford nu e in-dreptatită a cere despărțire, de óra-ce si dênsulu s'ar fi iubitu cu Mrs. Dilke, soç'a unui proprietar bogatu din Warwickshire si ar fi avutu dese relațiuni cu damele din demimonde. Per tractările aducu la ivela multe amenuntîmi forte delicate si picante, cari escita surisuri chiar si pe buzele flegmaticilor englezi.

Imperatés'a Eugenia si prințipele Ludovicu Napoleon au plecatu din Chislehurst, ducêndu-se împ-eratés'a la Ems, iér printiulu spre Copenhaga, înso-tită de Pietri. Dupa o petrecere de patru dîle in capitol'a Danemarcei, prințipele se va duce la Stock-holm, de unde va începe a caletoria prin Svedia si Norvegia. Mam'a si fiulu se vor întâlni la Arenenberg, iér pe la octombrie se vor întorce în Englit'r'a.

Bunurile principessei Natalia, cari se află în Basarabia, se vor vinde prin licitațiune publica. Iéta caus'a! Înainte d'a erumpe ultimulu resboiu sârbo-turcu, principess'a dadu că ipoteca tóte bunurile ei din Russi'a, pentru unu împrumutu ce banc'a din Che-sion a datu sârbilor. E bine, fiind că Sârbii n'au plati-tu, numit'a banca vinde bunurile principessei Natalia Petrovna Obrenoviciu.

Sciri merunte. Si damele române din Bucovina tramisera dlui Alecsandri o depesă de felicitare. — La 21 iunie fulgerulu a trezniu tocmăi atunce în turnulu bisericei gr. or. române din Chintelnicu (Sol-noc-Doboca), când clopotarulu tragea clopotele. — Diet'a Croației s'a închis la 13 l. c. — Celu mai betrânu omu in tóta lumea, Florianu Weissmuth, a mu-ritu dilele trecute, în etate de 148 ani, în Hessen-Kassel. — Spesele de resboiu ale Russiei în resboiul cu Turci'a s'au urcatu la 988.000,000 ruble. — Să-hulu, care plecă alalta eri din Viena, a cumperat multe presenturi pentru muierile sale, alu caror num-eru se urca numai la 120. — La 3 l. c. în comun'a Paniova, comitatulu Timișoarei, fulgerulu a tresniu patru femei si unu barbatu, cari lucrau câmpu, toti au murit.

Suvenirea mortilor.

Hermina Comlosianu n. Cociuba, soç'a dlui Constantin Comlosianu, notaru în comun'a Micalaca, comitatulu Aradu, a repausatu la 8 iulie st. n. în etate de 31 ani.

Dr. Ioanu Paulini, medicu român în Oradea-mare, a începutu din viétia acolo în etate de 72 ani.